

Програма та методичні рекомендації
по організації й проведенню
педагогічної практики студентів
інституту історії і політології (спеціальність “Історія”)

Івано-Франківськ

2006

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Інститут історії і політології
Кафедра історії України

Програма та методичні рекомендації
по організації й проведенню
педагогічної практики студентів
інституту історії і політології (спеціальність “Історія”)

Івано-Франківськ

2006

УДК 378.141+94

ББК 74.580.268

М-54

Бурдуланюк В.М., Королько А.З.

Програма і методичні рекомендації по організації й проведенню педагогічної практики студентів інституту історії і політології (спеціальність “Історія”). – Івано-Франківськ: “Плай”, 2006. – 32 с.

Рецензенти:

І.Я.Райківський – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України Інституту історії і політології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Г.В.Гунда – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки Педагогічного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Методичні рекомендації розраховані для директорів загальноосвітніх навчальних закладів всіх типів, їх заступників, вчителів історії, класних керівників і методистів інституту, які забезпечують організацію і проведення педагогічної практики, а також для студентів інституту історії і політології

Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту історії і політології
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

(протокол № _ від 16 лютого 2006 року)

ВСТУП

Метою педагогічної практики на передвипускному і випускному курсах інституту історії і політології (спеціальність “Історія”) є різнопланова підготовка студентів до цілісного виконання функцій учителя історії і класного керівника, до проведення ними різноманітних форм занять на засадах індивідуалізації і диференціації у системі навчально-виховної роботи.

Проходження студентами педагогічної практики здійснюється на базі загальноосвітніх шкіл другого і третього ступенів, а також гімназій і ліцеїв.

На IV курсі студенти проходять практику як правило в V-IX класах, на V-му – переважно в IX-XI класах загальноосвітніх навчальних закладів.

Налагодження кваліфікованої науково-методичної допомоги студентам-практикантам, контроль за виконанням ними програми педагогічної практики здійснює дирекція інституту у взаємодії з кафедрами психології і педагогіки, спеціальними інститутськими кафедрами й педагогічними колективами шкіл.

Методичні рекомендації мають на меті спрямувати студентів передвипускних і випускних курсів на засвоєння завдань педагогічної практики, усвідомлення ними сучасних вимог до її організації та проведення, що впливають з потреб відродження національної школи в Україні та її розбудові відповідно до Концепції загальної середньої освіти (12-річна школа).

Водночас розроблені положення про педагогічну практику охоплюють питання методичної допомоги керівникам практики, представникам шкіл й університету, що сприятиме скоординованості їх дій та вдосконалення управління цією важливою ланкою педагогічного процесу вищого навчального закладу.

I. ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Відродження функцій національної школи і реалізація концепції шкільної історичної освіти в Україні зумовили високі вимоги до професійної підготовки сучасного вчителя і, зокрема, випускників вищих навчальних закладів, що проходять спеціалізацію педагогічного профілю. Врахування їх дозволяє сформулювати такі завдання навчально-виховної практики, що є частиною педагогічного процесу вищого навчального закладу:

1. Закріплення отриманих студентами теоретичних знань з історичних, суспільно-політичних, психолого-педагогічних, спеціальних дисциплін й окремих методик.
2. Розвиток й удосконалення студентами професійно-педагогічних умінь і навичок, набутих ними за час навчання і в період проходження різних видів практик на молодших курсах.
3. Формування у студентів педагогічних умінь спостереження, аналізу й експериментування в навчально-виховній роботі з школярами на основі вимог диференційованого й індивідуального підходів до навчально-виховного процесу.
4. Підготовка практикантів до виконання функцій вчителя історії, проведення на високому науково-методичному рівні різних форм занять, що активізують пізнавальну самостійну діяльність школярів.
5. Прививати студентам потребу дослідницької й наукової роботи в процесі організації і проведення навчально-виховного процесу і на цій основі розвивати прагнення до самоосвіти, систематичного набуття й поповнення знань, удосконалювати педагогічні здібності та компетентність.
6. Вивчення, узагальнення і практичного застосування студентами елементів передового педагогічного досвіду.
7. Виконання практикантами функцій і обов'язків класного керівника, що передбачає організацію різноманітних видів й форм виховної роботи, в

яких основна увага повинна бути звернена на розвиток індивідуальних здібностей школяра, на виховання соціально активної особистості.

8. Залучення студентів до активної громадської, культурно-освітньої й просвітницької діяльності серед населення міста, села, району, мікрорайону тощо.

II. ВИМОГИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ СТУДЕНТАМИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Ефективність педагогічної практики визначається в першу чергу самостійністю і активністю кожного практиканта, його творчим підходом до роботи, що в значний мірі сприятиме дотримання ним вимог до організації і проведення практики.

1. Участь студентів в настановчій педагогічній конференції, день, місце і час проведення якої визначається дирекцією інституту.

Мета конференції – ознайомлення студентів з положенням про педпрактику, змістом, вимогами до проведення її студентами в навчальних закладах. В роботі конференції беруть участь представники дирекції інституту, профільних кафедр: педагогіки, психології, методисти зі спеціальності і виховної роботи.

2. Ставши на час проходження педпрактики повноправними членами педколективів, навчальних закладів студенти повинні:

- дотримуватися правил внутрішнього розпорядку освітніх установ;
- керуватися єдиними вимогами до учнів;
- навчально-виховний процес здійснювати з урахуванням системи планування навчальних закладів, традицій педагогічних і учнівських колективів;
- сумлінно виконувати всі види робіт, визначені програмою практики, розпорядження дирекцій шкіл, учителів, керівників педпрактики й методистів;

- брати активну участь в педагогічних радах, методичних об'єднаннях вчителів історії, семінарах класних керівників, зборах учнівських самодіяльних організацій, вивчати і узагальнювати досвід педагогів-новаторів;
- у стосунках з вчителями і учнями дотримуватися такту, взаємоповаги, взаєморозуміння, співробітництва і творчого обговорення актуальних педагогічних проблем.

У випадку ігнорування цих вимог студент за рішенням дирекцій і педколективів навчальних закладів, на вимогу керівників-методистів може бути відкликаний з практики.

3. Студентам, які були позбавлені права подальшого проходження педагогічної практики або навчально-виховна робота яких визнана педагогічними радами навчальних закладів незадовільною, а також тим студентам, які не з'явилися на педпрактику, з дозволу Ради інституту у виключних випадках назначається повторне проходження практики. При цьому склад методистів залишається попереднім.

В усіх інших випадках студент, який отримав за педагогічну практику незадовільну оцінку або не пройшов її, не переводиться на наступний курс (якщо він навчається на IV курсі) і не допускається до державних екзаменів (якщо він навчається на випускному курсі).

4. Від студентів-практикантів вимагається систематичне і своєчасне ведення обліку всієї навчально-виховної роботи в університетському журналі обліку студентів і керівників-методистів з педпрактики. За його ведення відповідає староста підгрупи. По закінченню педпрактики він здає журнал інститутському керівнику педпрактики.

ІІІ. СТРУКТУРА І ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ НА ПЕРЕДВИПУСКНОМУ І ВИПУСКНОМУ КУРСАХ

Педагогічна практика студентів IV-V курсів інституту історії і політології містить кілька взаємопов'язаних етапів:

I-й етап – адаптація до ролі вчителя, спостереження за ходом навчально-виховного процесу в навчальному закладі. Він охоплює перший тиждень педпрактики.

II-й етап – самостійне проведення студентом навчально-виховної та позакласної роботи. Він охоплює період до кінця педпрактики.

III-й етап – підсумковий звіт практиканта педагогічній раді навчального закладу, що проводиться в останній день педпрактики.

IV-й етап – захист звіту на педагогічній конференції інституту.

IV. ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАКТИКАНТА ПРОТЯГОМ ПЕРШОГО ТИЖНЯ

ПРАКТИКИ

а) Передвипускний курс:

- знайомство з навчальними закладами, умовами їх роботи, дирекціями, вчителями-предметниками, класними керівниками, керівниками учнівських організацій;
- вивчення матеріально-технічної бази з предмету, ознайомлення з фондом літератури бібліотеки навчального закладу;
- психолого-педагогічне вивчення учнів і колективу закріпленого класу;
- ознайомлення з системою планування навчальних закладів: розкладом уроків, режимом роботи установи, планами вчителя-предметника і класного керівника, методичних об'єднань вчителів історії і учнівських організацій, гуртків і спортивних секцій, батьківського комітету;
- вивчення й аналіз тем та розділів навчальної програми на період педпрактики, підбір і ознайомлення з науковою та методичною літературою;
- відвідування не менше 20 уроків вчителів історії та вчителів-предметників, а також всіх заходів, які проводяться протягом тижня в прикріпленому класі;

- складання індивідуального плану навчально-виховної роботи, який узгоджується студентом з вчителем історії, класним керівником і затверджується методистами по спеціальності і по виховній роботі.

б) Випускний курс

Види педагогічної діяльності студентів V-го курсу співпадають з видами педагогічної діяльності студентів передвипускного курсу. Різниця полягає в тому, що випускники вивчають систему навчально-виховної роботи вчителя-предметника і класного керівника в одному з класів загальноосвітньої школи або гімназії чи ліцею.

V. ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

У ХОДІ ПЕДПРАКТИКИ

Передвипускний курс:

а) Навчальна і позакласна робота з історії:

- відвідування і обговорення уроків та позакласних занять колег практикантів;
- підготовка і проведення на високому науково-методичному рівні не менше 12 уроків різного типу;
- підбір і виготовлення дидактичних матеріалів до уроків і позакласних занять, підготовка до них наочних посібників;
- проведення додаткових індивідуальних занять з предмету;
- проведення двох занять гуртка або факультативу та інших позакласних форм роботи з історії (див. додаток №2);
- участь в роботі методичного об'єднання вчителів-предметників, оволодіння методикою наукового аналізу і узагальнення педагогічного досвіду;

б) Виховна робота

- ознайомлення з планом роботи класного керівника та виховними завданнями на період проходження практики;
- регулярне проведення виховних годин під керівництвом класного керівника;
- підготовка і проведення виховних заходів, включаючи й загальношкільні заходи;
- здійснення педагогічної діяльності з колективом учнів класу;
- організація культпоходів, екскурсій, походів, вечорів і т.д.;
- надання допомоги учнівським самодіяльним організаціям, що працюють в навчальному закладі і за місцем проживання школярів;
- участь в засіданнях педрад, в роботі проблемних семінарів класних керівників;
- робота з батьками учнів за дорученням класного керівника;
- сприяння взаємодії учасників навчально-виховного процесу в створенні належних умов для виконання завдань навчання і виховання, самореалізації та розвитку учнів, їх соціального захисту.

Випускний курс:

а) навчальна і позакласна діяльність зі спеціальності:

- відвідування й обговорення уроків та позакласних занять колег практикантів;
- підготовка і проведення на високому науково-методичному рівні уроків і позакласних занять з курсів історії у відповідності з планами роботи вчителя(не менше 12 уроків з історії і 3-х уроків з курсу “Людина і суспільство” різного типу);
- виготовлення дидактичних та інших матеріалів до уроків і позакласних занять, допомога в оформленні кабінетів історії, підготовка матеріалів для методичних кабінетів навчальних закладів, матеріалів для виставки за підсумками педагогічної практики;
- проведення додаткових індивідуальних занять, консультацій з учнями;

- проведення 1-2-ох занять гуртка або факультативу, різних позакласних заходів з історії й курсу “Людина і суспільство” (див. додаток №2);
- розробка і проведення загальношкільного заходу по спеціальності (вечір, тиждень історії, науково-теоретична конференція, конкурси та ін.);
- участь у проведенні загальношкільної олімпіади з історії;
- виступ на методичному об’єднанні чи проблемному семінарі вчителів історії, оволодіння методикою аналізу чи узагальнення педагогічного досвіду;
- виконання завдань кафедр інституту з науково-дослідної роботи, збір матеріалу по темі дипломної роботи;
- вивчення досвіду і системи навчально-виховної діяльності вчителя-предметника.

б) виховна робота в якості класного керівника або вихователя:

Вона вимагає від студентів умінь і навичок:

- визначити конкретні виховні завдання, які стоять перед школою на основі врахування вікових та індивідуальних особливостей школярів;
- планувати виховну роботу в класі;
- здійснювати індивідуальний підхід до особи школяра;
- проводити різноманітні виховні заходи;
- готувати і проводити ігрові програми;
- проводити роботу з батьками;
- аналізувати виховні заходи своїх колег;
- регулярне проведення годин класного керівника;
- організація культпоходів, екскурсій, туристичних походів, змагань, краєзнавчо-пошукової роботи;
- проводити профорієнтаційну роботу серед школярів;
- бути організатором проведення фестивалів пісні, фольклорних програм, обрядових свят;
- організовувати спортивну роботу;
- вміти вести облік проведеної роботи та аналізувати її ефективність;

- брати участь у засіданнях педагогічних рад і методичних об'єднань;
- вивчати передовий педагогічний досвід.

VI. ОРІЄНТОВНІ ФОРМИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ

Розбудова національної системи освіти ґрунтується на ідеях народності, відродження ролі дошкілля і школи, позашкільного навчання і виховання. Саме тому, під час педагогічної практики студенти повинні звернути особливу увагу на питання ролі народознавства у вихованні школярів. З цією метою в арсеналі різноманітних виховних заходів студентів повинні бути народознавчі заходи, які відображаються у бесідах про рідну мову, фольклор, народних звичаї і обряди, традиції, у вивченні танцювально-хореографічного, музичного, декоративно-прикладного мистецтва, знанні та досвіді родинного виховання, сімейно-побутової культури, народних дитячих іграх.

Організація виховного процесу в сучасній школі повинна бути спрямована на формування у школярів національної свідомості, гордості за свій народ, його славу історію, любов до рідного краю, відданості Батьківщині шляхом залучення учнів до різноманітних видів діяльності, що відповідає їхнім нахилам та інтересам на основі активної співпраці з батьками та громадськістю.

При плануванні виховної роботи зі школярами, під час проведення навчально-виховної практики студенти повинні враховувати такі державні програми та концепції: Національну доктрину розвитку освіти, Концепцію загальної середньої освіти (12-річна школа), Концепцію національного виховання, Концепцію української школи Прикарпаття. Тут чітко визначені головні завдання виховного процесу національної школи. Це утвердження в свідомості педагогів та школярів ідеї пріоритетності загальнолюдських цінностей, демократизація особистості школяра, гуманітаризація змісту шкільної освіти, гуманізація міжособистісних взаємин учителів і учнів, духовно-моральне виховання,

розумове виховання школярів, господарсько-трудове та естетичне виховання учнів.

З цією метою ми також пропонуємо орієнтовні виховні завдання та напрямки виховної роботи з 5 по 11 класи, подаючи пізнавально-ігрові програми та заходи.

Орієнтовні виховні завдання та напрямки виховної роботи в 5-6

класах

1. Вивчення індивідуальних особливостей учнів, їх інтересів та потреб.
2. Формування дружнього, організованого колективу через активізацію форм індивідуального впливу та колективної виховної роботи.
3. Орієнтація кожного учня на розвиток його нових психологічних можливостей; проектування особистості, організація та управління процесами розвитку.
4. Прищеплення учням навиків планування своїх дій на день, тиждень, місяць, дотримуватися виконання свого плану, брати самозобов'язання та вчитись самозвітуватися.
5. Поглиблення розуміння учнями змісту етичних норм і правил.
6. Виховання в учнів позитивних рис характеру: обов'язковості, чесності, організованості, щирості, поваги до старших, вимогливості до себе.
7. Сприяння розвитку мовленнєвої культури учнів, вміння спілкуватись, висловлювати свою думку.
8. Розвиток інтересу до навчання, формування потреби постійно активізувати свою пізнавальну діяльність.
9. Формування в учнів потреби в громадській діяльності, виховання бажання і готовності виконувати доручення.
10. Формування вміння бачити позитивне у природі, творах мистецтва, в людських взаєминах.
11. Виховання свідомої дисципліни, бережливого ставлення до державного, власного майна.

12. Навчання методам підтримки доброго здоров'я, особистої гігієни.

13. Прилучення учнів до скарбів української народної творчості.

Орієнтовні форми виховної роботи

Екскурсії, походи “Краю рідний, серцю дорогий”

Свята, вечори “Щедрий вечір, добрий вечір”, “Чарівна мелодія скрипки”,
“Українська народна балада”

Конкурс малюнків “Мій рідний край”, “Квіти на українському рушнику”.

Аукціон народної творчості

Турнір знавців поезії

Прокладання “екологічних стежинок”

Змагання і спартакіади “Старти надій”, “Козацькі забави”

Лицарські турніри

Організація пересувних виставок “Моя мова – мова материнська”

Підготовка і видання “Книг пам’яті”

Орієнтовні виховні завдання та напрямки виховної роботи в 7-8 класах

1. Продовження вивчення індивідуальних особливостей учнів, їх інтересів та потреб.

2. На основі результатів діагностики допомагати учням у пізнанні власного характеру, у боротьбі зі своїми негативними рисами, у вихованні позитивних якостей.

3. Орієнтація учнів на аналіз власних дій, планування своєї роботи, навчання прийомам самоконтролю.

4. Виховання в учнів позитивних рис характеру, волі, чесності, самокритичності, альтруїзму, поваги до старших, взаємодопомозі, гідності, принциповості.

5. Формування в учнів вміння спілкуватися, стисло висловлювати свою думку, збагачувати свій словниковий запас, готувати їх до публічних виступів.

6. Розвиток навчально-пізнавальних потреб і здібностей учнів, допомога їм у науковій орієнтації своєї навчальної діяльності.

7. Сприяння виробленню в учнів на основі загальнолюдських цінностей норм етики моральної самооцінки, формування їх моральних переконань.

8. Формування вмінь і навичок використовувати досягнення мистецтва для пізнання природи, життя людей, самого себе, прищеплювати бажання берегти і примножувати оточуючу красу.

9. Виховання в учнів поваги до держави, її законів, до праці, людей праці.

10. Робота над підвищенням самостійності учнівського самоврядування в плані організації і аналізу повсякденної діяльності.

11. Залучення учнів до соціально значущої діяльності, формування в них потреби в громадській роботі, розширенням зв'язків з трудовими і громадськими колективами.

12. Виховання в учнів потреби до самовдосконалення на ґрунті знань традицій, свят, обрядів і звичаїв свого народу, фольклору.

13. Робота над забезпеченням дієвого зв'язку з батьками у становленні особистості.

14. Формування учнівського колективу, міжособистісних взаємин та ціннісно-орієнтаційної єдності в ньому.

Орієнтовні форми виховної роботи

7 клас

1. Виховні години “Чи знаєш ти себе?”, “Рубежі, тобою намічені”, “Красиве у житті”, “Книга вчить”, “З вірою в себе”, “Про мене. Про тебе. Про нього”, “Формула спілкування”, “Як з'являються інтереси?”, “Як подолати свої недоліки?”

2. Інші форми роботи.

Письмова сповідь “Чи такий я, як всі?”, “Внутрішнє бачення свого Я”

Турнір “Що я знаю про позитивні риси особистості?”

Диспути “Контроль і самоконтроль, з чого вони починаються?”, “Навіщо я прожив день, якщо не пізнав чогось нового?”

Огляди преси “Цікаве у світі”.

Конкурс “Мій характер у малюнках”.

Суд над шкідливими звичками.

Анкета “Чи можеш ти назвати себе розумнішим від свого товариша?”

Анкета думок з приводу негідного вчинку однокласника.

Конкурс творів “Що для мене Батьківщина?”

Подорож у народну творчість “Пісні мого краю”.

Діалог двох “Про новий кінофільм, книгу, подію”.

Конкурс ерудитів.

Єралаш “Один день із життя класу”, різні гумористичні ситуації.

Естафета улюблених занять (вільний час вдома).

Уроки пам’яті.

Походи по району.

Екскурсії до музеїв області.

Заочна подорож “По континентах”.

Створення Книги дружби (матеріали про клас).

Поетичний струмочок – читання улюблених віршів (напам’ять із збірок).

8 клас

1. Виховні години “На порядку денному твій характер, “Твоя майбутня професія – яка вона?”, “Людина завжди повинна йти вперед”, “Пошуки свого Я” або “Шлях до себе”, “Що значить цікава людина?”, “Як навчитися глибше у все вникати?”, “Ти і колектив”, “Про силу, волю і мужність, як їх розвивати?”.

2. Інші форми роботи.

Анкета-сповідь “Чому я такий?”

Твори “Делікатність і тактовність поряд зі мною”, “Як я розумію поняття “патріот”?”

Диспути “Про егоїзм і душевну щирість”, “Друг – це означає другий Я”

Турнір ввічливих хлопчиків

Огляд преси “Пульс планети”

Анкета “Хочу позбутися негативних рис характеру”

Конкурс гострословів (дотепне слово)

Відверта розмова “Як би ти жив, якби міг жити, як хочеться”

Подорож у народну творчість свого села, вивчення її

Збирання матеріалів про історію свого села, вивчення її
 Екскурсії до музеїв області
 Походи місцями бойової і трудової слави району
 Термінологічний лікнеп (нові терміни до мого словника)
 Читацька конференція за книгою
 Зустріч з представниками влади села
 Лекції дільничного лікаря
 Аукціон народної мудрості (загадки, прислів'я, билини-байки, оповідання)
 Захист самохарактеристик
 Ремонт класної кімнати
 Операції “Турбота”, “Милосердя”
 Уроки пам'яті, мужності
 Діалог двох “Досліджуючи проблему...”
 Розмова по колу “Якби я був директором школи...”
 Трудові десанти

Орієнтовні виховні завдання та напрямки виховної роботи в 9-11 класах

1. Продовження роботи над створенням згуртованого і працездатного колективу.
2. Сприяння тому, щоб зміст і форми колективної творчої діяльності та індивідуального впливу допомагали кожному з учнів знайти себе, самовизначитися.
3. Максимальне використання у роботі з класом досвіду самовиховання, здатності до самоаналізу, самооцінки.
4. Забезпечення виховання в учнів позитивних рис: скромності, доброти, діловитості, гідності, сміливості, правдивості, поваги до старших, бережливості, благородства, організованості, старанності, непримиренності до кар'єризму, егоїзму, жорстокості.
5. Виховання в учнів уміння розумно планувати і організовувати свій час, долати штурмівщину у своїй діяльності.
6. Сприяння вихованню демократичної культури, вміння аналізувати об'єктивно

діяльність, відстоювати свою точку зору, поважати позицію інших.

7. Стимулювання самостійності учнів у процесі навчання, збудження їх інтересу до науки і техніки.

8. Виховання високої моральності у взаєминах юнаків і дівчат, ознайомлення їх із законодавством України про шлюб і сім'ю.

9. Прищеплення учням високої правової культури, поваги до законів держави.

10. Підготовка учнів до свідомого вибору професії, визначення свого місця у суспільстві.

11. Виховання майбутнього захисника України.

12. Прилучення учнів до духовної культури, до скарбів українського народу та кращих зразків світової культури.

13. Сприяння розвитку організаторських умінь і навичок учнів, становлення їх іміджу, залучення їх до виконання громадської роботи.

14. Активізація діяльності органів учнівського самоврядування у зміцненні дисципліни і порядку, безумовному виконанні Статуту школи.

15. Забезпечення злагодженості дій школи і сім'ї у самовизначенні особистості.

Орієнтовні форми виховної роботи

9-11 класи

1. Години класного керівника

“Духовна краса людини”, “Що таке спосіб життя?”, “Докори совісті. Що це?”, “Утверджуй у собі людину”, “Здорові звички – здоровий спосіб життя”, “Художній смак і мода”, “Уроки прекрасного”, “Як управляти собою?”, “Про зовнішність, моду і духовну культуру”, “Лицарі: минуле і сучасне”.

2. Інші форми роботи.

Захист самохарактеристик

Лекція-діалог “Що буде, якщо...”

Відвертий діалог “Чого мені бракує у житті?”

Захист майбутньої професії

Диспут “Я серед людей – це проблема?”

Година спілкування “Презентую нову книгу, кінофільм, виставу”

Відверта розмова “У мене такий характер – як його поліпшити?”

Тематична конференція “Злочин і покарання”

Бесіда-роздум “Мій слід у житті школи”

Шкільна спартакіада

VII. ДОКУМЕНТАЦІЯ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ СТУДЕНТАМИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Студенти в обов’язковому порядку представляють керівникам-методистам такі матеріали і документи:

1. Індивідуальний план навчально-виховної роботи.
2. Конспекти двох уроків історії (один – з курсу історії України, другий – з курсу всесвітньої історії) – передвипускний курс. Конспекти уроків з історії у вищевказаній кількості і конспект уроку з курсу “Людина і суспільство” – випускний курс.
3. Аналіз одного з уроків проведених іншими студентами-практикантами (випускний курс).
4. Методичну розробку одного з проведених позакласних занять або заходів зі спеціальності.
5. Щоденник педагогічної практики встановленого зразка.
6. Методичну розробку одного з проведених виховних заходів.
7. Психолого-педагогічну характеристику особистості школяра (IV курс), учнівського колективу – для студентів V курсу.
8. Завдання з історико-краєзнавчої тематики.
9. Характеристику студента-практиканта.
10. Звіт про педагогічну практику у відповідності зі встановленою схемою.

Вищенаведені документи подаються студентом на другий день після закінчення педагогічної практики на рецензування викладачам-методистам.

Після проведення підсумкової конференції проходить захист студентами документації педпрактики, результати якого фіксуються у протоколі, а потім переносяться у екзаменаційну відомість.

VIII. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗА ПЕРІОД ПРАКТИКИ

Оцінка навчальної і позакласної роботи з предмету:

“Відмінно” (9-10 балів) виставляється, якщо урок або позакласне заняття (захід) проведено на високому науковому і організаційно-методичному рівні, на яких обґрунтовано ставилися і ефективно вирішувалися освітньо-виховні завдання, оптимально застосовувалися різноманітні і доцільні за даних умов методи навчання і прийоми активізації пізнавальної самостійної діяльності учнів з урахуванням їх вікових, індивідуальних особливостей, підтримувалася атмосфера співробітництва учнів і практиканта, якщо студент проявив глибокі знання психолого-педагогічної теорії і творчу самостійність у підборі навчального і дидактичного матеріалу при побудові, проведенні й аналізі заняття.

“Добре” (7-8 балів) виставляється, якщо навчальне або позакласне заняття проведено на належному згідно існуючих вимог науково-методичному рівні, якщо на ньому успішно вирішувалися освітні й виховні завдання, проте не завжди доцільно і ефективно використовувалися окремі дидактичні методичні прийоми і шляхи активізації пізнавальної діяльності учнів, не повністю реалізувалися вимоги індивідуального й диференційованого підходу до уроку, якщо студент проявив самостійність в підборі навчального матеріалу, але допустив незначні методичні помилки в побудові і проведенні заняття.

“Задовільно” (5-6 балів) ставиться, якщо студент в основному реалізував освітньо-виховні завдання, допускав істотні помилки методичного плану, недостатньо ефективно застосовував новітні методи і прийоми навчання, слабо

активізував пізнавальну самостійну діяльність учнів, не завжди міг встановити контакт з ними, не завжди враховував свої помилки та недоліки.

“Незадовільно” (3-4 бали) отримує студент, якщо на заняттях, проведених ним, не були виконані освітньо-виховні заходи, допускалися істотні помилки при викладанні навчального матеріалу, не забезпечувалася організація самостійної діяльності учнів, якщо студент виявив поверхові знання психолого-педагогічної теорії й методики викладання предмету, ігнорував поради й зауваження вчителя-предметника.

“Незадовільно” (1-2 бали) отримує студент, якщо не проходив педагогічну практику.

Оцінка позакласної виховної роботи:

На “відмінно” оцінюється робота студента, який виконав в термін і на високому рівні весь обсяг виховної роботи, що визначений програмою практики того чи іншого курсу, виявив вміння організувати різноманітні виховні заходи із урахуванням вікових та індивідуальних особливостей школярів, проявив у роботі самостійність, творчий підхід, педагогічний такт.

На “добре” оцінюється робота студента, який повністю виконав програму практики, проявив вміння і навички роботи з дитячим колективом, виявив ініціативу і творчість при проведенні виховних заходів, але при виконанні функцій класного керівника допускав незначні помилки.

На “задовільно” оцінюється робота студента, який виконав програму практики, проте не виявив глибоких знань психолого-педагогічної теорії і вміння використовувати їх, на задовільному рівні проводив виховні заходи, але не зумів знайти хороший контакт із дитячим і педагогічним колективом.

“Незадовільна” оцінка виставляється студенту, який не виконав програми практики, на низькому рівні проводив виховні заходи, виявив слабкі знання психолого-педагогічних особливостей школярів, але не зумів налагодити взаємовідносини з класним і педагогічним колективами. Погано ставився до виконання своїх функціональних обов’язків. Залікові виховні заходи провів на “незадовільно”.

При виведенні підсумкової оцінки враховується думка класного керівника, вчителя-предметника, рішення педагогічної ради та викладача-методиста, а також якість звітної документації та матеріалів педагогічної практики.

ІХ. ПІДСУМКОВА ОЦІНКА ЗА ПЕДАГОГІЧНУ ПРАКТИКУ

Підсумкова оцінка виставляється викладачами-методистами після підсумкової конференції і захисту студентами результатів педпрактики. При цьому вони керуються критеріями оцінки роботи студентів в період практики з урахуванням характеристик практикантів схвалених керівництвом середніх загальноосвітніх закладів, які становлять базу практики. В підсумковій оцінці за педагогічну практику враховується ступінь ефективності навчально-виховної діяльності проведеної студентом, участь в методичній роботі навчального закладу, громадська активність студента, його ставлення до учнів, до школи, якість звітної документації, рівень професійної готовності.

Х. ВИМОГИ ДО СКЛАДАННЯ ХАРАКТЕРИСТИКИ СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА

Характеристика кожного практиканта повинна відображати такі напрями його роботи за час навчально-виховної педагогічної практики:

- навчальна і позакласна робота по спеціальності;
- виховна діяльність;
- методична й науково-дослідницька робота;
- громадська, культурно-освітня й просвітницька діяльність;
- ставлення до педагогічної професії;

- висновки дирекції навчального закладу про рівень професійної готовності студента.

З урахуванням цих вимог педрадою затверджується загальна оцінка діяльності студента як вчителя-предметника і класного керівника.

Характеристика підписується директором, вчителем-предметником, класним керівником і завіряється гербовою печаткою. Вона видається студенту-практиканту в день закінчення педагогічної практики і прилучається до його звітної документації.

XI. ПРАВА І ОBOB'ЯЗКИ КЕРІВНИКІВ ПРАКТИКИ

1. Інститутський керівник практики:

- розробляє план педагогічної практики студентів інституту;
- спільно з дирекцією, міськими і районними відділами народної освіти визначає навчальні заклади на базі яких проходитиме навчально-виховна практика студентів;
- у погодженні з інститутськими кафедрами, кафедрами педагогіки і психології визначає склад викладачів-методистів;
- за місяць до початку педагогічної практики з урахуванням побажань студентів і викладачів-методистів здійснює розподіл їх у визначені для проходження педпрактики навчальні заклади, при цьому своєчасно інформує їх про зміни;
- спільно з дирекцією, інститутськими кафедрами, кафедрами педагогіки і психології проводить настановчу і заключну конференції та виставки матеріалів педагогічної практики;
- інструктує методистів практики, знайомить їх зі змінами або доповненнями до діючого положення про навчально-виховну практику студентів;
- надає методичну допомогу і контролює роботу методистів, дирекції і вчителів щодо керівництва й організації педпрактики, вибірково відвідуючи

уроки, позакласні заняття, виховні заходи, бере участь в їх аналізі, вживає заходів по усуненню виявлених недоліків;

- приймає звіти від керівників-методистів і на їх основі складає загальний звіт про результати педагогічної практики студентів інституту;
- узагальнює навчально-методичний досвід практики і вносить на розгляд дирекції, ректорату університету пропозиції для піднесення її ефективності й результативності.

2. Методист зі спеціальності:

- організовує настановчу і загальну конференцію по педагогічній практиці в навчальному закладі;
- спільно з дирекцією школи здійснює закріплення студентів за класами;
- затверджує індивідуальні плани студентів-практикантів, контролює їх виконання;
- надає практикантам посильну методичну допомогу при підготовці до уроків, відвідує й аналізує, оцінює їх результативність спільно з учителями-предметниками;
- консультує, відвідує і організовує обговорення позакласних заходів, що проводяться практикантами по спеціальності;
- надає науково-методичну допомогу вчителям історії, бере участь у роботі їх методичних об'єднань і проблемних семінарів;
- збирає і рецензує документацію студентів, спільно з методистом по виховній роботі виставляє підсумкову оцінку за педпрактику;
- готує звіт про наслідки навчально-виховної практики студентів і не пізніше 5-ти тижнів після її закінчення здає інститутському керівникові.

3. Методист з виховної роботи:

- визначає завдання з виховної роботи, спрямовані на всебічний розвиток школяра, формування його соціальної активності;
- консультує студентів при складанні планів виховної роботи, контролює її виконання;

- відвідує уроки студентів зі спеціальності, бере участь у їх обговоренні;
- допомагає практикантам вести системну виховну роботу, залучає їх до ведення педагогічної пропаганди серед батьків;
- заслуховує повідомлення практикантів про хід проведення ними виховної роботи;
- надає науково-методичну допомогу працівникам навчального закладу, бере участь в роботі семінарів класних керівників, засіданнях чи зборах учнівських самодіяльних організацій, організовує інструктивні наради, консультації з проблем виховання учнів і роботи з студентами-практикантами;
- бере участь у настановчій і заключній конференціях з педагогічної практики та в організації виставки її матеріалів;
- спільно з методистом зі спеціальності і дирекцією навчальних закладів оцінює результативність навчально-виховної діяльності кожного студента-практиканта;
- складає звіт про проведену студентами роботу і подає його інститутському керівникові практики.

ХІІ. СХЕМА ЗВІТУ ГРУПОВОГО КЕРІВНИКА ПРО ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

1. Форми підготовки студентів до практики (настановчі конференції, семінари, оглядові лекції, колоквиуми та ін.).
2. Коротка характеристика школи, в якій студенти проходили практику, підготовка школи до прийому практикантів, розподіл студентів по класах, прізвище вчителів і класних керівників, у яких студенти проходили практику, кількість студентів у кожному класі (врахувати всіх студентів, у тому числі й з інших факультетів)
3. Шляхи ознайомлення практикантів зі школою, учнями, роботою шкільних

організацій, навчально-виховною роботою кращих вчителів.

4. Характеристика і аналіз навчальної роботи групи практикантів у цілому і кожного студента зокрема:
 - підготовка до уроків (привести конкретні приклади позитивної і негативної, формальної підготовки, назвавши прізвища практикантів);
 - проведено уроків, науковий і виховний характер змісту, систематичність і послідовність, доступність викладу матеріалу;
 - оволодіння методами навчання, застосування елементів активізації мислення учнів, організації самостійної роботи учнів, наочності, реалізація індивідуального і диференційованого принципу навчання;
 - вміння тримати себе на уроках, контакт з учнями, вміння бути вимогливим організатором учнів, послідовним, тактовним;
 - ставлення до педагогічної діяльності, самостійність і творчий підхід до роботи, ініціативність, принциповість.
5. Сприймання студентами критичних зауважень методистів, вчителів, своїх товаришів-практикантів.
6. Дисципліна практиканта під час роботи у школі, факти порушення дисципліни. Відвідування уроків, позакласних занять, громадська робота у школі. Оформлення документації практикантами (своєчасність, грамотність, зміст, акуратність).
7. Вихованість практикантів, загальна культура, відповідність творчої практичної підготовки вимогам школи. Вказати на конкретні недоліки предметної, педагогічної, моральної підготовки.
8. Хід обговорення роботи практикантів (підготовка, проведення уроків, позакласної виховної роботи).
9. Характеристика виховної роботи студентів-практикантів – вміння ставити виховні завдання, підготовка та проведення виховної роботи, її планування. Індивідуальна оцінка практикантів за виховну роботу, перелік проведених видів робіт і їх ефективність (вказуються основні види робіт).
10. Участь кафедри в цілому і окремих викладачів університету, а також

кабінетів і лабораторій у проведенні педагогічної практики.

11. Виконання програми практики студентами з зазначенням індивідуальних оцінок. Хто з практикантів не виконав плану практики, вказати причини і конкретні рекомендації, які давались цьому студенту.
12. Проведення підсумків практики у школі, характеристика учителів і рішення педагогічної ради школи.
13. Загальні висновки про практику і конкретні рекомендації щодо її дальшого поліпшення.

Примітка:

1. Звіт повинен бути написаний на конкретному матеріалі з зазначенням достатніх і достовірних фактів. Кожне положення, позитивне чи негативне, підтверджується прикладами, фактами, висловлюваннями, цифровими даними і т.д. з зазначенням прізвищ.
2. До звіту додається зведена відомість з диференційованими оцінками за кожний вид практики і загальна оцінка за педпрактику в цілому.

XIII. ОРІЄНТОВНА СХЕМА ЗВІТУ ПРАКТИКАНТА

1. Виконання плану педагогічної практики. Які були відхилення від нього? Що не виконано? Що зроблено понад план?
2. Кількість проведених уроків, в тому числі: уроків засвоєння нових знань, уроків закріплення знань, комбінованих уроків, уроків-екскурсій і т.д. Які уроки проходили найбільш досконало, які викликали труднощі, чому? Що дали студенту розробка та проведення системи уроків по темі?
3. Проведення позакласних заходів із фахових дисциплін: заняття гуртка (який гурток, кількість школярів у ньому, кількість проведених занять), факультативні заняття та ін.
4. Яке головне виховне завдання вирішувалось у період практики? Проведені позакласні виховні заняття (заходи), їх тема, зміст, виховні наслідки.

5. Індивідуальна робота з учнями, її результативність.
6. Практична допомога школі (поліпшення обладнання предметного кабінету, виготовлення наочних посібників та ін.).
7. Робота, проведена з батьками.
8. Зміст та форми допомоги, яку виявили: груповий керівник педпрактики, дирекція школи, методисти кафедр педагогіки і психології, вчитель-предметник, класний керівник.
9. Методична і громадська робота:
 - участь у засіданнях педагогічних рад, методкомісій, учнівських самодіяльних організацій;
 - участь у методичній та громадській роботі;
 - врахування індивідуальних особливостей учнів під час проведення уроків і позакласних занять з метою підвищення ефективності уроків і позакласної роботи.
10. Загальні висновки про педагогічну практику:
 - досягнення і недоліки в організації практики;
 - пропозиції та побажання щодо дальшого її поліпшення.

ДОДАТКИ

Додаток №1

“Затверджую”

Методист _____
(підпис)

“ _ ” _____ 200_р.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН

навчально-виховної роботи студента-практиканта

Прізвище, ім'я, по-батькові

Факультет

Спеціальність

Курс

Місце проведення практики

Індивідуальний план слід складати за такою формою:

№ п/п	Зміст видів навчально-виховної роботи	Дата проведення	Місце проведення	Примітка

Додаток №2

СХЕМА КОНСПЕКТУ ПОЗАКЛАСНОГО ЗАНЯТТЯ (ЗАХОДУ)

“Затверджую”

Методист кафедри педагогіки
або класний керівник_____
(підпис)

“ _ ” _____ 200_р.

Конспект позакласного заняття (заходу):

Конспект позакласного заняття (заходу) обов'язково повинен вміщати такі питання:

1. Тема виховного заняття (заходу).
2. Мета заняття (заходу) (виховна, розвивальна, навчальна).
3. Обладнання (наочність) заняття (заходу).
4. План і зміст заняття (заходу) – складається конкретний план заняття (заходу) і повністю розкривається його зміст.
5. Методи і прийоми проведення заняття (заходу).
6. Науково-популярна і методична література (використана студентом-практикантом).
7. Оцінка заняття (заходу) класним керівником.
8. Підпис класного керівника.
9. Підпис студента-практиканта.

Додаток №3

ОРІЄНТОВНИЙ ПЛАН ВИВЧЕННЯ УРОКУА. Підготовка до уроку

1. Тема.
2. Мета уроку – навчальне і виховне завдання.
3. План-конспект уроку, своєчасна його підготовка і розгляд.
4. Підготовка навчальних посібників: готових і саморобних, а також дидактичного матеріалу.
5. Самостійність практиканта при підготовці уроку, ініціативність.
6. Підготовка класного приміщення, всього необхідного для роботи вчителя й учнів.
7. Підготовка учнів до уроку.

Б. Початок уроку

1. Організаційна частина (встановлення робочого порядку і готовності учнів до роботи; облік відвідування і повідомлення вчителя про характер наступної роботи).
2. Вступна бесіда вчителя з метою актуалізації уваги і мислення школярів.

В. Контроль, перевірка і корекція знань

1. Види і методи перевірки.
2. Характер роботи учнів під час перевірки.
3. Кількість учнів, охоплених перевіркою.
4. Результати перевірки.
5. Форми контролю.
6. Характер запитань вчителя, їх послідовність, логічність, проблемність, направленість на розвиток історичного мислення та умінь аналізу, синтезу, узагальнення тощо.
7. Ступінь засвоєння знань, умінь і навичок згідно програмних вимог.
8. Характер і способи виправлення помилок учнів.
9. Організація самостійної роботи учнів, її форми.

- 10.Об'єктивність оцінювання знань, умінь і навичок учнів.
- 11.Мотивація оцінок.
- 12.Результати перевірки і контролю.
- 13.Висновки і пропозиції.
- 14.Час, витрачений на цю частину уроку.

Г. Виклад і засвоєння нового матеріалу

Вступ.

1. Актуалізація уваги, знань, умінь і навичок учнів з раніше вивченого матеріалу.
2. Повідомлення теми і плану уроку, його мета і завдання.

Зміст нової теми:

1. Методологічні вимоги до структурування навчального матеріалу.
2. Реалізація міжпредметних і внутріпредметних зв'язків, зв'язок з попереднім матеріалом.
3. Введення нових понять та світоглядних ідей і методика їх розкриття.
4. Правильність і доступність висновків.
5. Зв'язок нового матеріалу заняття з сучасністю, емоційність і дохідливість його викладу.
6. Відповідність викладеного матеріалу програмі, меті і завданням уроку.
7. Використання додаткових матеріалів та їх доцільність у змісті заняття.
8. Характер матеріалу, виділеного для закріплення.
9. Види (усні, письмові, лабораторні, самостійні роботи) і методика закріплення.
- 10.Індивідуальний та диференційований підхід до учнів в процесі закріплення.
- 11.Раціональне використання часу.
- 12.Висновки і пропозиції.

Д. Завдання додому

1. Інструктивні вказівки вчителя про виконання домашнього завдання.
2. Розуміння завдань учнями, їх обов'язковий творчий характер.
3. Об'єм завдань.

4. Висновки і пропозиції.

Е. Закінчення уроку

1. Підведення вчителем підсумків уроку.
2. Виставлення оцінок учням, їх мотивація.
3. Висновки.

Є. Керівна роль вчителя на уроці

1. Вимогливість і послідовність у досягненні поставленої мети.
2. Ініціативність, вдумливість, майстерність вчителя на уроці.
3. Контакт з учнями, індивідуальний підхід до них.
4. Педагогічний такт.
5. Мова вчителя, виразність, доступність, дикція, темп.
6. Впевненість, емоційність.
7. Висновки.

Ж. Характеристика загального результату уроку

1. Досягнення поставлених завдань.
2. Цілеспрямованість, послідовність, доступність і логічний зв'язок частин уроку.
3. Вміння застосовувати вибрані методи і прийоми.
4. Використання засобів навчання та їх ефективність на уроці.
5. Якість знань, умінь і навичок учнів, отриманих на уроці.
6. Роль і місце самостійної роботи школярів.
7. Дозування етапів уроку, ефективне використання часу.
8. Висновки.

Додаток №4

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ УРОКУЗагальна характеристика мети уроку:

- чи визначає вчитель тему і мету, чи інформує учнів про неї і як це він робить;
- чи все у класі сприяє тому, щоб вже на першому етапі уроку учні були підготовлені до сприймання мети і завдань уроку, до розуміння важливості поставленої теми уроку в системі інших уроків;
- чи акцентується увага на готовності вчителя і учнів до уроку.

Визначення типу і структури уроків, їх характеру:

- доцільність вибору даного типу уроку в досягненні мети і поставлених завдань;
- місце цього типу уроку в системі інших уроків з даної теми;
- відповідність структури уроку даному типу (послідовність розташування елементів уроку, їх наявність), регламентація в часі, роль кожного етапу у виконанні дидактичних і виховних завдань.

Аналіз змісту уроку:

- чи відповідає даний зміст віковим особливостям дітей, їх індивідуальним якостям;
- чи відповідає зміст матеріалу найновішим науковим знанням із конкретної теми;
- чи пов'язаний матеріал із життям, практикою, досвідом учнів, місцевим матеріалом;
- чи сприяє матеріал розвитку творчого самостійного мислення, чи присутні у ньому елементи пошуку, історичний аспект;
- проаналізувати виховну спрямованість матеріалу.

Аналіз методів і прийомів навчання на уроці:

- почуття міри у використанні словесних, наочних та практичних методів (захоплення яким-небудь методом згубно діє на засвоєння знань, доцільніше поєднувати методи);

- різноманітність прийомів – чим більше різних прийомів і методів, тим активніше учні включаються до роботи;
- методи і прийоми індивідуальної роботи на уроці, поєднання їх з колективними формами роботи;
- звернути увагу на те, чи сприяють методи і прийоми навчання виконанню основної дидактичної мети.

Аналіз діяльності вчителя й учнів на уроці:

- прийоми в оцінюванні знань учнів для вчителя типові;
- критерії його оцінок;
- чи коментуються оцінки;
- чи оцінюються знання впродовж уроку чи тільки наприкінці;
- виховуюче значення оцінки;
- чи диференціюється домашнє завдання, який обсяг його, роз'яснення в класі, ступінь складності, творчий характер домашнього завдання;
- активність учителя, вміння організувати клас на різних етапах, педагогічний такт, етика вчителя, вміле поєднання колективних та індивідуальних форм роботи, прийоми педагогічного впливу на клас і окремих учнів з метою ефективної організації уроку;
- активність і дисципліна класу, ставлення учнів до вчителя, самостійність їх роботи на уроці.

Загальні висновки про ефективність уроку:

- освітнє і виховуюче значення уроку;
- визначити позитивні, сильні сторони уроку, його недоліки;
- дати поради, як їх уникнути, до якої додаткової літератури звернутися, з чим досвідом ознайомитись.

Додаток №5

СХЕМА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО АНАЛІЗУ
ВИХОВНОГО ЗАХОДУ

I. Загальні відомості.

1. Клас, дата, місце проведення, кількість учасників, тема та форма проведення виховного заходу.

2. Мета і завдання, що мають бути розв'язані в процесі підготовки і проведення виховного заходу.

3. Психолого-педагогічне обґрунтування теми, мети і форми проведення виховного заходу:

- взаємозв'язок теми, мети і форми виховного заходу із завданнями виховання підростаючого покоління, рівнем розвитку дитячого колективу;
- відповідність змісту виховного заходу віковим особливостям учнів;
- врахування інтересів, потреб, активності учнів під час вибору теми, форми та змісту виховного заходу.

II. Процес підготовки.

1. Спрямовуюча роль класного керівника у ході підготовки заходу; надання допомоги учням на даному етапі;

2. Роль органів учнівського самоврядування у підготовці виховного заходу;

3. Формування відносин співробітництва, взаємодопомоги, відповідальності;

4. Рівень активності учнів у процесі підготовки заходу (визначення функціональних обов'язків і повноважень кожного, термінів виконання окремих завдань).

III. Проведення заходу

1. Організація: готовність дітей до проведення заходу, оформлення приміщення, обладнання, наочність: структурна схема заходу; чіткість, організованість, злагодженість у проведенні заходу, раціональне використання часу.

2. Зміст: актуальність теми, змістовна спрямованість, логічність, послідовність, цілеспрямованість, раціональність у доборі фактів їх осмислення, глибина висновків, зв'язок з життям колективу класу, села, міста; добір питань для

обговорення з дітьми.

3. Методика проведення: врахування вікових особливостей учнів; використання методів, прийомів впливу на учнів, стимулювання їх до активної участі у проведенні заходу.

4. Психологічна атмосфера:

- створення належного мікроклімату в колективі;
- забезпечення дружньої злагодженої роботи учнів;
- прояв інтересів, здібностей учнів;
- створення умов для забезпечення самореалізації особистості, її самоутвердження в колективі;
- творчий характер діяльності школярів

IV. Результати:

1. Оцінка школярами власної діяльності на всіх етапах виховного заходу;
2. Оцінне судження вихователя про виховну роль у підготовці та проведенні виховного заходу;
3. Ступінь досягнення виховної мети, вплив виховного заходу на становлення особистості школяра, зміцнення взаємостосунків у дитячому колективі;
4. Методичні помилки та недоліки у підготовці та проведенні виховного заходу, їх причини та шляхи усунення;
5. Висновки та пропозиції.

Додаток №6

ОРІЄНТОВНА СХЕМА АНАЛІЗУ ВИХОВНОГО ЗАНЯТТЯ (ЗАХОДУ)

I. Загальні відомості:

Дата, клас, час проведення, назва заняття (заходу), тема, мета (пізнавальна, виховна), кількість присутніх. Мета відвідування заняття (заходу).

II. Хід заняття (заходу) та зауваження щодо його проведення.

Схема записів може мати таку форму:

№ п/п	Структурні частини заняття (заходу) та їх тривалість	Позитивне	Недоліки

III. Аналіз заняття (заходу):

1. Відповідність змісту заняття (заходу) поставленій педагогом меті.
2. Організаційні засади: місце проведення, оформлення приміщення, форма учнів, своєчасність початку та чіткість проведення. Міра участі кожного учня в проведенні заняття (заходу). Дозування часу, доцільність його використання.
3. Педагогічний такт, організаторські здібності та вміння педагога, відповідального за проведення заняття (заходу).
4. Які риси національної свідомості виховуються в процесі заняття (заходу).
5. Реалізація при проведенні заняття (заходу) вимог шкільної гігієни.
6. Загальні висновки про заняття (захід). Досягнення мети. Чи раціонально використано всі умови з виховання учнів? Що заслуговує на узагальнення і поширення? Недоліки. Рекомендації.

Додаток №7

СХЕМА АНАЛІЗУ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ

1. Опис педагогічної ситуації (учасники, місце виникнення, реакції учасників).
2. Місце педагогічної ситуації в цілісному процесі педагогічної діяльності (виникла спонтанно чи свідомо підготовлена одним із учасників).
3. Які вікові та індивідуальні особливості учасників проявились у їх поведінці.
4. Можливі передумови виникнення ситуації.
5. Причини ситуації, що виникла (внутрішні та зовнішні умови її виникнення).
6. Ситуація очима вчителя та учня.
7. Позиція вчителя у ситуації (його ставлення до учня), реальні завдання вчителя у взаємодії з учнями (чого він хоче: позбавитись учня чи допомогти йому, чи він байдужий до нього).
8. Пізнавальна цінність ситуації для її учасників.
9. Вибір засобів і прийомів педагогічного впливу, варіантність розв'язання даної педагогічної ситуації.

Додаток №8

ВИВЧЕННЯ УЧНЯ ТА СКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ
ХАРАКТЕРИСТИКИ

За час педагогічної практики студенти мають можливість поглибити теоретичні знання з психології особистості і пов'язати їх зі своєю практичною діяльністю.

Під час педагогічної практики студент зобов'язаний скласти психолого-педагогічну характеристику на одного учня.

При вивченні особистості учня слід мати на увазі, що це довготривалий процес, в ході якого необхідно знайти найбільш типові, головні, істотні риси особистості, вміти відокремити суттєве від другорядного, нетипового, багаторазово перевірити істинність своїх міркувань.

Збір фактичного матеріалу здійснюється різними методами.

Метод спостереження

На уроках студент фіксує, як швидко учень включається в заняття після перерви, який у нього темп мови, який характер рухів, швидко чи повільно виникають у нього почуття, як вони виражаються зовні, які ігри йому більше подобаються: швидкі, рухливі, чи його більше приваблюють спокійні прогулянки, читання книжок, як швидко він налагоджує контакти з товаришами.

Все це дає підстави зробити певні висновки про темперамент учня.

Метод бесіди

Бесіду доцільно вести з самим учнем, з його батьками, класним керівником, окремими вчителями та окремими учнями цього класу. З учнем може йти, наприклад, розмова про кінофільми. Слід дізнатися, як часто він відвідує кінотеатр, дивиться телевізор, які фільми йому більше всього подобаються. Бесіда про книги допоможе узнати глибину та обсяг його читацьких інтересів.

У розмові з батьками важливо довідатись про режим дня школяра, про його взаємини з членами родини. Відвідання батьків вдома дасть можливість встановити, чим він любить займатися у вільний від навчання час.

У бесідах з педагогами слід запитати, як учень ставиться до різних предметів, які з них, на думку вчителів, цікавлять його більше, які менше.

Студенти звертають увагу на характерологічні риси учня: на його відношення до товаришів, до самого себе, до праці.

Використання експериментальних методик

Допоможе з'ясувати різні сторони особистості учня. Поруч зі спостереженням експеримент дасть можливість виявити особливості пам'яті, уваги, мислення, почуттів учня.

Аналіз продуктів діяльності

Письмові роботи учня з різних предметів, зокрема, твори, малюнки, його моделі чи вишивки допомагають встановити скерованість інтересів, їх стійкість та дійовість, уважність учня.

Вони свідчать також про рівень здібностей учня. Навіть сам вигляд зошитів учня може говорити про його охайність, дисциплінованість або недбалість, незібраність, безвідповідальність, тощо.

Аналіз шкільної документації

Дає змогу встановити, які предмети даються цьому учневі легше, які важче, та судити про наявність або відсутність в учня навички працювати систематично. Об'єкт спостереження слід обрати ще на початку педагогічної практики і робити нотатки протягом усього періоду перебування в школі у спеціальному зошиті – в “журналі спостережень”, який може мати вигляд таблиці (див. додаток №6).

Дані, одержані в ході вивчення учня, узагальнюються у вигляді психолого-педагогічної характеристики. У висновках слід вказати позитивні риси, які у дитини необхідно закріплювати і розвивати, а також виявити основні недоліки, від яких слід позбавитись, намітити план тих засобів педагогічного впливу, за допомогою яких, враховуючи індивідуальні особливості учня, можна добитися здійснення навчальних і виховних завдань.

Додаток №9

ОРІЄНТОВНА ПРОГРАМА ВИВЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ.СХЕМА ДЛЯ СКЛАДАННЯПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ УЧНЯЗагальні відомості про учня

Прізвище, ім'я, по батькові. Національність. Вік. Фізичний розвиток, стан здоров'я, в т.ч. нервової системи. Умови життя і побуту в сім'ї, ставлення до дитини в сім'ї. З'ясування тих сторін сімейного виховання і побуту, які пояснюють особливості особистості учня. Найважливіші фактори біографії учня, які вплинули на його розвиток. Характеристика позасімейних і позашкільних зв'язків учня.

Спрямованість особистості учня

1. Суспільне обличчя учня. Його прагнення й ідеали. Їх вплив на навчальну і суспільну роботу. Почуття обов'язку і відповідальності, їх вияви.

2. Інтереси і схильність школяра. Основне коло його інтересів і відображення їх у навчальній і позашкільній роботі. Навчальні інтереси, читацькі інтереси учня. Проявлення і задоволення цих інтересів, їх глибина і стійкість.

3. Ставлення учня до навчання. Чи любить учень навчатися, що змушує його навчатися, чи розуміє суспільний зміст навчання; ставлення до різних навчальних предметів і різних видів навчальної роботи, до успіхів і невдач у навчанні? Характеристика знань учня (глибина, міцність, наявність прогалин у знаннях і причин цього).

4. Ставлення до праці, участь у домашній роботі, в суспільній праці. Трудові обов'язки, ставлення до них, їх виконання, навички праці, стиль праці (організованість, акуратність, самоконтроль, уміння планувати свою роботу).

5. Взаємини учня і класного колективу. Місце і роль учня в класі. Ставлення учня до життя класу (чи дорожить його честю), ставлення до успіхів і невдач колективу, єдність з колективом або відірваність від нього. Участь в житті колективу. Ставлення до критики з боку товаришів. Чесність, правдивість, відвертість у стосунках з людьми. Ставлення колективу до учня: чи авторитетний

він для товаришів, чи впливає на колектив і як саме. Чи має близьких друзів, на якій основі вони здружилися, чи проявляє до товаришів увагу, чи надає їм допомогу і яку? Чи не має проявів егоїзму, заздрощів? Ставлення до вчителів і батьків.

6. Оцінка власної особистості. Переоцінює чи недооцінює себе? Скромний чи характеризується зазнайством. Ставлення до своїх успіхів і невдач. Як реагує на заохочення і покарання? Чи усвідомлює свої недоліки і чи намагається боротися з ними?

Вольові якості учня

Активність, ініціативність. Наполегливість учня. Ставлення до труднощів і як він їх перемагає. Чи самостійно виконує домашні завдання, як часто звертається за допомогою? Чи проявляє впевненість, на якій основі і в якій формі? Витримка і самовладання, вміння управляти своїми почуттями, настроєм, уміння протистояти чужим впливам. Дисциплінованість. Стійкість, продуманість своїх переконань.

Емоційність характеру

Сила і глибина емоційних переживань, стійкість почуттів. Який настрій переважає? Жвавість чи млявість, уповільненість чи швидкість.

Особливості пізнавальної діяльності розумового розвитку учня

1. Особливість уваги школяра. Коли і в чому проявляється уважність і неуважність учня? Чи розвинута мимовільна увага? Наскільки стійка увага учня і чим вона відволікається? А можливо, учень розсіяний?

2. Спостережливість.

3. Особливість пам'яті. Усвідомлення і тривалість того, що запам'ятовується. Точність відтворення.

4. Особливості мислення і пам'яті. Як учень розуміє матеріал, що вивчається на уроці? Чи самостійний у своїх роздумах і висновках? Чи уміє аналізувати і узагальнювати матеріал? Культура мовлення. Чи вміє правильно висловлювати свої думки в письмовій і усній формі?

5. Особливості творчої діяльності і уяви.

6. Які здібності проявляються у школяра?

Додаток №10

ОРІЄНТОВНА ПРОГРАМА ВИВЧЕННЯ УЧНІВСЬКОГО КОЛЕКТИВУ

1. Загальні відомості про клас. Кількість учнів (стать, національність, вік). Коли і за яких обставин склався класний колектив? Загальні відомості про успішність, відвідування, дисципліну.

2. Структура класного колективу. Ступінь організованості колективу. Міцний, організований чи розрізнений клас? Товариські взаємини в класі. Чи є в класі групи, їх спрямованість, на якій основі вони склалися? Наявність окремих учнів, що особливо впливають на колектив.

3. Спрямованість класного керівника. Чим живе клас, чи є спільна мета, спільні колективні інтереси (гуртки, ігри ...) і як вони впливають на навчання? Громадська думка в класі, ідейний рівень класу, взаємовідносини колективу і окремих учнів. Критика і самокритика в класі. Взаємовідносини з іншими класами.

4. Навчальна і трудова діяльність класного колективу. Ставлення до навчання і окремих навчальних предметів, в чому вона проявляється. Ставлення до праці. Почуття обов'язку і відповідальність за навчання. Ефективність і якість навчання і праці. Взаємодопомога у навчанні, трудовій діяльності.

Додаток №11

РОБОТА КЛАСНОГО КЕРІВНИКАПрограма вивчення учнів і складання характеристики

1. *Демографічні відомості:* прізвище, ім'я та по батькові; день, місяць, рік народження; прізвище, ім'я та по батькові матері і батька, їхня професія, місце роботи, займана посада, домашня адреса, телефон.

2. *Умови розвитку та виховання в сім'ї:* склад сім'ї, матеріально-побутові умови, вплив батьків на виховання дитини, їх психолого-педагогічна культура, ставлення до школи.

3. *Рівень фізичного розвитку:* стан здоров'я, володіння санітарно-гігієнічними навичками, спортивні інтереси, потреби.

4. *Моральні якості:* загальний рівень морального розвитку; знання морально-етичних норм і правил; рівень сформованості вмінь і навичок у моральній поведінці, співвідношення їх із загальнолюдськими і національними морально-духовними цінностями; соціально-моральний статус у колективі; рівень і особливості спілкування з молодшими, ровесниками і старшими; рівень сформованості почуттів патріотизму та інтернаціоналізму, національної гідності; рівень правової й екологічної культури, здатності до самооцінки; особливості прояву дисциплінованості, відповідальності, совісті, соціальної зрілості й активності, милосердя, гуманізму.

5. *Розумовий розвиток:* загальний розумовий розвиток, рівень інтелекту, потенційні розумові можливості, інтереси, схильності, ставлення до навчальної діяльності; сформованість мотивів навчання; рівень володіння методами і прийомами самостійної пізнавальної діяльності; успішність, її адекватність розумовим можливостям.

6. *Трудове виховання:* сформованість ставлення до праці, її різних видів, мотивів трудової діяльності; рівень володіння уміннями і навичками в різних видах праці; соціальні інтереси до праці; загальна культура різних видів праці (фізичної, обслуговуючої, розумової), інтереси і схильності до

певних видів професійної діяльності, рівень і стійкість професійної орієнтації.

7.Естетична вихованість: сформованість естетичних почуттів та вмінь, інтереси і схильності до різних видів мистецтва; здатність творити прекрасне в повсякденній діяльності.

8.Психічний розвиток: потреби і рівень сформованості уваги, культури мовлення, відчуттів, сприймання, пам'яті, мислення, уваги, почуттів, волі; особливості прояву характеру; здібності; темперамент.

9.Особливості впливу біологічного і соціального факторів на розвиток особистості учня. Особливі випадки впливу на вихованця, його наслідки.

10.Загальні психолого-педагогічні висновки: позитивні якості сформованості особистості з погляду всебічного гармонійного розвитку особистості; недоліки і складності у соціально-психологічному становленні вихованця, їх причини, шляхи і засоби подолання; рекомендації індивідуального підходу і виховних заходів впливу.

Програма вивчення класного колективу і складання характеристики

1.Склад класу: віковий склад класу; пізнавальний рівень, розвиток учнів; працездатність та успішність учнів.

2.Рівень розвитку колективу: стадія (етап) розвитку дитячого колективу; характерні ознаки розвитку колективу; особливості розвитку активу, його роль у формуванні і зміцненні колективу; діяльність органів самоврядування; напрямки і стилі взаємин між активом, органами самоврядування та між вихованцями; лідери в колективі; їх вплив на життєдіяльність вихованців; вплив перспективних ліній на розвиток колективу; напрямки і форми зв'язку класного колективу із загальношкільним.

3.Рівень морально-духовного розвитку колективу: рівень володіння загальнолюдськими цінностями; особливості прояву почуттів членів колективу; рівень захищеності особистості; сформованість вмінь і навичок у моральній поведінці.

4. *Рівень фізичного розвитку колективу*: загальний стан здоров'я учнів; ставлення дітей до фізичної культури і спорту; потреби у фізичному розвитку.

5. *Рівень трудового виховання*: ставлення учнів до праці (громадської діяльності); рівень сформованості соціально-психологічної готовності до праці; сформованість вмінь і навичок у сфері трудової діяльності; професійна спрямованість учнів.

6. *Рівень естетичного виховання*: сформованість почуттів прекрасного; інтереси учнів до певних видів мистецтва; потреби учнів у сфері естетичного розвитку.

7. *Шляхи та засоби*, подальшого формування класного колективу, створення сприятливих умов для розвитку особистості в колективі.

Правила вивчення учнів класним керівником

1. Вивчення має бути скероване на виявлення особливостей процесу фізичного, психічного і соціального розвитку конкретного вихованця. Робота класного керівника.
2. Дослідження процесів розвитку школярів має тривати протягом усіх років навчання.
3. Діагностика повинна виявляти не лише наявний рівень розвитку конкретної особистості, а й проектуватися, за висловом Л.С.Виготського, з урахуванням “зони найближчого розвитку”.
4. Рівень розвитку особистості має бути описаний як змістовна характеристика відповідної діяльності, а процес розвитку має розглядатися як зміна якісних своєрідних етапів розвитку цієї діяльності.
5. Вивчення особистості школярів та їх колективів важливе не саме собою. Воно завжди повинно бути спрямоване на розв'язання конкретних педагогічних завдань.
6. Вихователь у процесі вивчення учнів має бути сповнений педагогічного оптимізму щодо розвитку вихованців, їх соціально-психологічного зростання.
7. Домагатися комплексності у вивченні учнів, охоплювати усі сторони фізичного, психічного і соціального розвитку.

8. Застосування методів і методик вивчення учнів і шкільних колективів має відповідати віковим можливостям дітей.
9. Дослідження соціально-психічного розвитку, як правило, повинно проводитися у природних умовах навчально-виховного процесу.
10. Діагностикою мають бути охоплені усі учні, вона повинна проводитися систематично.
11. Вивчення учнів поєднується з виховним впливом на них.
12. Вивчаючи учнів, слід акцентувати увагу на позитивних, а не негативних рисах характеру та поведінки.

Правила проведення класним керівником етичної бесіди

1. Бесіди проводить класний керівник або вихователь групи.
2. Тривалість бесіди залежить від віку учнів: 1-4 класи – 25-30 хвилин, 5-7 класи – 30-40 хвилин, 8-11 класи – до 45 хвилин.
3. Підготовка до бесіди має займати 5-6 днів.
4. Тема бесіди залежить від віку учнів, рівня розвитку первинного колективу, стилю взаємин у колективі, соціально-економічних умов у суспільстві.
5. Проведення бесід включає такі основні етапи: підготовчий, проведення бесіди, наступна діяльність школярів, оцінка вчителем рівня сформованості моральних норм і навичок.
6. Залучення усіх дітей до висловлення власних думок щодо певних моральних понять.
7. Необхідно стимулювати школярів до виявлення соціальної активності під час бесіди.
8. Використовувати цікавий матеріал, педагогічні ситуації, які б спонукали школярів до активної емоційно-розумової діяльності.
9. Продумувати логічно доцільний план бесіди, виділяти опорні моральні поняття, які мають стати основою формування у школярів моральних вмінь і звичок.
10. Визначити для учнів, з урахуванням їх індивідуальних можливостей, конкретні завдання для підготовки до бесіди, які викликали б у них певний інтерес.

11. Після завершення бесіди класний керівник має уважно аналізувати особливості впливу бесіди на поведінку вихованців, класного колективу в цілому.

12. Не припиняти роботу вихованців над темою бесіди. Давати домашні завдання, залучати учнів до колективної роботи над матеріалом, що стосується теми (пошуки нових матеріалів, підготовка тематичних газет, альбомів та ін.).

Правила проведення диспуту

1. Перш ніж сперечатися, подумай, що є темою диспуту.
2. Сперечайся чесно і щиро. Не спотворюй і не перекручуй думок і слів свого товариша.
3. Починаючи суперечку, зрозуміло і повно вислови свої судження і положення, які маєш захищати або доводити їх правильність.
4. Пам'ятай, що переконливим доказом, кращим засобом заперечення є точні й аргументовані факти.
5. Доказуючи і заперечуючи, говори зрозуміло, просто, чітко, точно.
6. Не готуй попередніх записів, текстів свого виступу.
7. З великою повагою стався до думок своїх співрозмовників.
8. Якщо довели помилковість твоїх суджень, думок, май мужність визнати правоту “противника”.
9. Не перебивай виступу “противника” на півслові. Дочекайся, коли він висловить свою думку і тоді включайся в суперечку.
10. Хай тебе завжди супроводжує почуття толерантності у взаєминах з учасниками диспуту.
11. Закінчуючи виступ, підбий підсумки, сформулюй висновки.
12. У ході суперечки концентруй увагу не на особистості свого “противника”, а на сутності його думок.
13. Чітко дотримуйся встановленого регламенту.
14. Висловлюючи власні думки, не ховайся за щитом визнаних авторитетів. Цитати з їхніх наукових праць не піднесуть власного розуму.
15. Говори не від абстрактного колективу, а лише від себе.
16. Головна зброя на диспуті – аргументи, факти, докази, логічна послідовність.

Міміка, жести, вигуки не замінять головного.

17. Якщо не маєш власної думки або приховуєш її, краще не бери участі в суперечці.

Правила проведення класної години

1. Проводьте класні години систематично.
2. Не влаштовуйте на класних годинах педагогічних “розборок” випадків життєдіяльності учнів, що накопичилися протягом певного часу.
3. На кожну годину виносьте розгляд питання, яке викликає в учнів інтерес, сприятиме задоволенню їх інтересів.
4. Складайте план проведення класної години.
5. Добирайте для класної години цікавий матеріал, який спонукав би учнів до вільного висловлювання своїх думок.
6. Забезпечуйте мажорний тон у спілкуванні учнів.
7. Заохочуйте учнів до вільного висловлювання своїх думок, не дорікайте їм за помилковість суджень.
8. Враховуйте особливості соціально-психічного розвитку дітей певного віку.
9. Створюйте умови для психічного і соціального розвитку школярів у процесі вільного спілкування.

Додаток №12

ПОКАЗНИКИ РІВНЯ ВИХОВАНOSTІ УЧНІВ (орієнтовні)

- кількість учнів у класі, вік дітей;
- наявність ціннісних орієнтацій;
- рівень розумового розвитку учнів;
- розвиток моральних якостей, вмінь, світоглядних цінностей;
- рівень розвитку емоційної сфери вихованців;
- сформованість належних потреб в учнів;
- рівень міжособистісних взаємин учнів;
- розвиток загальної культури, культури поведінки;
- фізичний розвиток вихованців;
- розвиток комунікативної компетентності учнів;
- трудова зрілість вихованців.

Додаток №13

ОРІЄНТОВНІ ТЕМИ ТВОРЧИХ ЗАЛІКОВИХ РОБІТ

1. Необхідність виховної взаємодії сім'ї, школи у процесі виховання учнів сучасної школи.
2. Виховання гуманності в підлітків у процесі позакласної роботи.
3. Виховання моральних основ культури поведінки підлітків.
4. Організація системи профілактики правопорушень серед дітей та підлітків на основі гуманізації сучасної школи.
5. Педагогічні умови культури спілкування вчителів та учнів.
6. Шляхи забезпечення розвитку творчих здібностей школярів.
7. Особистісний підхід до виховання як необхідна умова гуманізації виховного процесу.
8. Розвиток у школярів уміння міжособистісного спілкування на основі гуманізму.

Додаток №14

БЕСІДА З КЛАСНИМ КЕРІВНИКОМ, ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ЯКОГО СТУДЕНТ
ПРОХОДИВ ПЕДАГОГІЧНУ ПРАКТИКУ

Орієнтовні запитання

1. Загальне враження про підготовленість до практики та професійні якості його особистості.
2. Думка класного керівника про труднощі студента під час виконання наступних функцій:
 - вивчення учнів та класного колективу;
 - формулювання педагогічних завдань;
 - постановка та вирішення комунікативних завдань;
 - складання плану роботи класного керівника;
 - проведення виховних заходів, спрямованих на формування особистості вихованців;
 - організація педагогічної взаємодії з учнями, вчителями-предметниками та батьками.
3. Думка класного керівника про особистісні якості студента-практиканта.

Додаток №15

ЩОДЕННИК СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА

Прізвище, ім'я, по батькові _____

Факультет _____

Спеціальність _____ курс _____

Місце проведення практики _____

Методист фахової кафедри _____

Методист кафедри педагогіки _____

Методист кафедри психології _____

Директор школи _____

Заступник директора з навчально-виховної роботи _____

Учитель-предметник _____

Класний керівник _____

Час проведення практики _____

Друга і третя сторінки щоденника відводяться для списку учнів класу, до якого прикріплений студент. До списку додаються дані про успішність учнів і їх громадські доручення. На наступних сторінках щоденника необхідно помістити розклади уроків і дзвінків у школі, графік занять гуртків і факультативів.

Сторінки щоденника, на яких студент-практикант веде записи, фіксує власні спостереження, враження, облікує і аналізує свою діяльність у школі, можуть мати таку форму

Дата	Щоденна навчально-виховна робота практиканта, її аналіз

Додаток №16

ТАБЛИЦЯЖУРНАЛ СПОСТЕРЕЖЕНЬ

Дата	Місце дослідження	Метод	Опис результатів	Психологічний аналіз фактів
25.01.06.	Перерва в школі та ряд уроків	Спостереження	Я звернув увагу на зовнішній вигляд Олега. Його костюм охайний, черевики вичищені, волосся акуратно підстрижено.	Акуратність (перевірити методом вивчення продуктів діяльності)
30.01.06.	Після уроків в класі під час бесіди “Вчись керувати своєю увагою”	Експеримент	За допомогою теста Іванова-Смоленського встановив, що коефіцієнт точності уваги дорівнює 70%.	Досить розвинута довільна увага.
5.02.06.	Урок математики	Спостереження	Вчитель викликав Олега до дошки. Той рвучко підвівся, підійшов до дошки і почав писати ще коли вчитель не закінчив читати умови задачі. Вирішує швидко, але через те, що поспішає, допустив опіску, помітив її, стер рукою і виправив. Одержав “11” і пішов на місце, широко посміхаючись. Не приховує, що задоволений.	Швидкість реакції та розумових процесів, висока емоційна збудженість, почуття виразні. Мабуть, холеричний темперамент.

Додаток №17

ОРІЄНТОВНІ ЗАПИТАННЯ ДЛЯ ЗАХИСТУ СТУДЕНТОМ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

1. У яких класах Ви проходили педагогічну практику?
2. Скільки провели уроків? Хто надавав Вам допомогу у навчальній роботі?
3. Які прийоми педагогічного впливу використовували на уроках?
4. Що переважало на уроці: педагогічний вплив чи взаємодія з учнями?
5. Яке місце на уроці займало співробітництво і співтворчість?
6. Які дидактичні технічні засоби Ви використовували на уроці?
7. Які особистісні якості допомагали Вам досягти успіху?
8. Які риси Вашої особистості заважали роботі?
9. У якому класі були класним керівником?
10. Перерахуйте виховні заходи, що були проведені під Вашим керівництвом?
11. Які з них пройшли вдало, а які – ні? Причини успіху чи невдачі.
12. Які прийоми і методи вивчення учнів Ви використовували?
13. З якими труднощами Ви зіткнулись під час планування виховної роботи в класі?
14. Ви працювали за планом класного керівника чи за планом, складеним Вами? Які форми роботи переважали в практиці роботи з учнями?
15. Які форми і методи викликали інтерес і захопленість в учнів?
16. Чи зазнавали Ви труднощів в активізації діяльності школярів?
17. Які види діяльності класного керівника викликали у Вас труднощі?
18. Ви зазнавали більше труднощів в організації навчальної чи виховної роботи?
19. Що Вас найбільше турбує у Вашій професійній підготовці?
20. У чому Ви вбачаєте шляхи зняття цих труднощів?
21. Оцініть у балах (1-5) наступні професійні якості: культура мовлення, ерудованість, товариськість, дисциплінованість, емоційність, сила волі, педагогічний такт, організаційні здібності, творчість.
22. Напишіть декілька важливих пропозицій для поліпшення підготовки студентів до роботи з учителем-предметником, класним керівником.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии. – М., 1989.
2. Бех І.Д. Особистісно орієнтоване виховання. – К., 1999.
3. Бодалев А.А. О психологических основах воспитания личности // Вопросы психологии. – 1986 – №1. – С.19-27.
4. Галузьяк В.М. Психологічні механізми виховання. //Наукові записки. Серія: Педагогіка і психологія. Випуск 6. Частина 1. – Вінниця, 2002. – С.106-112.
5. Гильбух Ю.З. Самоорганизация и самовоспитание. – К., 1993.
6. Гильбух Ю.З., Киричук О.В. Шкільний клас: як пізнавати і виховувати його душу. – К, 1994.
7. Гуманистические воспитательные системы вчера и сегодня / Под. общей ред. Н.Л.Селиванова. – М., 1998.
8. Гнутель Я.Б. Виховна робота в сучасних умовах: теорія і методика. – Тернопіль, 1998.
9. Давыдов В.В. Проблемы развивающего обучения. – М., 1986.
10. Державна національна програма “Освіта” (“Україна і освіта ХХІ сторіччя”).
11. Державні стандарти загальної середньої освіти в Україні. – К, 1997.
12. Джослин К.Р. Позитивное воспитание от А до Я. – Минск, 1996.
13. Діалогічна взаємодія в навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи // За ред. Г.Ю.Балла, В.О.Киричука, Р.М.Шалилашвілі. – К., 1997.
14. Дидактика современной школы / Под ред. В.А.Онищука. – К, 1987.
15. Дидактика средней школы / Под ред. М.Н.Скаткина. – М., 1982.
16. Дитинство в Україні, права, гарантії, захист // Зб. документів. Частина 1. – К., 1998.
17. Дмитрик І.С., Бурлака Я.І. Технологія виховного процесу. – К., 1991.
18. Дьяченко В.К. Сотрудничество в обучении. – М, 1991.
19. Закон України “Про загальну середню освіту” (законодавство України про загальну середню освіту) // Бюлетень законодавства і юридичної політики

України). – К., 1999. – №9.

20.Зязюн І.А. Педагогіка добра: ідеали та реалії. – К., 2000.

21.Ингенкамп К. Педагогическая диагностика. – М., 1990.

22.Кальней В.А, Шишов С.Е. Технология мониторинга качества обучения в системе “учитель-ученик”. – М., 1999.

23.Касьяненко М.Д. Педагогіка співробітництва. – К., 1993.

24.Кіт Г.В. Педагогічна практика. – Вінниця, 1999.

25.Кларин М.В. Педагогическая технология в учебном процессе. – М., 1989.

26.Коменский Я.А. Великая дидактика // Избр. пед. соч. – М., 1982. – Т.1.

27.Конаржевский Ю.А. Педагогический анализ и управление школой. – М., 1987.

28.Концепція безпервної системи національного виховання. – К., 1994.

29.Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти // Інформаційний збірник МО України. – 1996. – №13.

30.Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. – К., 1989.

31.Крутецкий В.А. Психология обучения и воспитания школьников. – М., 1976.

32.Кудрявцев В.Т. Проблемное обучение: истоки, сущность, перспективы. – М., 1991.

33.Кузьмінський А.І., Вовк Л.П., Омеляненко В.Л. Педагогіка: завдання і ситуації. Практикум. – К., 2003.

34.Куписевич Ч. Основы общей дидактики. – М., 1986.

35.Лернер И.Я. Учебный предмет, тема урока. – М., 1988.

36.Лийметс Х.И. Групповая работа на уроке. – М., 1986.

37.Литвиненко С.А. Гуманістичні засади сучасної шкільної освіти // Педагогіка і психологія. – 1999. – №4. – С.30-33.

38.Лутай В.С. Філософія сучасної освіти. – К., 1996.

39.Маркова А.К., Матис Т.А., Орлов А.Б. Формирование мотивации учения школьников. – М., 1990.

40.Мартинюк І.В. Національне виховання: теорія і методологія. – К., 1995.

41.Методичні рекомендації з педагогічної практики для студентів університету. – К.,

1980.

42.Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. – К., 2001.

43.Навчальні програми: педагогіка школи, історія педагогіки, методика виховної роботи, основи педагогічної майстерності, педагогічна практика / М.І.Сметанський, В.І.Шахов та ін. – Вінниця, 2004.

44.Нові технології виховання. Зб. наукових статей // Відпов. ред. С.В.Кириленко. – К., 1995.

45.Освітні технології / За ред. Пехоти О.М. – К., 2001.

46.Основи національного виховання // За заг. ред. В.Гузя, Ю.Д.Руденка, З.О.Сергійчука. – К., 1993.

47.Педагогіка: Навчальний посібник / В.М.Галузяк, М.І.Сметанський, В.І.Шахов. – Вінниця, 2003.

48.Педагогіка / Под ред. Пидкасистого П.И. – М., 1998.

49.Педагогіка / За ред. М.Д.Ярмаченка. – К., 1988.

50.Педагогическая практика / Под. ред. Коджаспирова Г.М., Борисова Л.В. – М., 1998.

51.Педагогічна творчість і майстерність. Хрестоматія / Укл. Н.В.Гузій. – К., 2000.

52.Педагогічні інновації у сучасній школі / Ред. кол. І.Г.Єрмаков та ін. – К., 1994.

53.Подласый И.П. Педагогіка. – М., 1999.

54.Пономарева Л.М. О профессиональном становлении учителя. Роль педагогической практики в подготовке учителя // Начальная школа. – 2000. – №10. – С.6-7.

55.Психологія і педагогіка життєтворчості. – К., 1996.

56.Савченко О.Я. Цілі і цінності реформування сучасної школи // Шлях освіти. – 1996. – №1.

57.Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: Учебное пособие. – М., 1998.

58.Скаткин М.Н. Методология и методика педагогических исследований. – М., 1987.

59.Сластёнин В.А., Подымова Л.С. Педагогіка: инновационная деятельность. – М., 1997.

60.Сорока Г., Черновол-Татарченко Р. Виховна система класу. – Харків, 1999.

61. Сухомлинский А.В. Сто советов учителю. – К., 1979.
62. Унт И.Э. Индивидуализация и дифференциация обучения. – М., 1990.
63. Федоренко В.Л. Висока місія учительства // Відкритий урок. – 2001. – С.1-2.
64. Фіцула М.М. Педагогіка. – К, 2000.
65. Фридман Л. М. Педагогический опыт глазами психолога. – М., 1987.
66. Фридман Л.М., Кулагина И.Ю. Психологический справочник учителя. – М., 1991.
67. Харламов И.Ф. Педагогика. – М., 1996.
68. Харламов И.Ф., Горленко В.П. Педагогическая практика: старые и новые подходы // Педагогика. – 1997. – №4. – С.72-78.
69. Хомич Л. Сучасні види педагогічних практик // Шлях освіти. – 1994. – №4. – С.4-8.
70. Хуторской А.В. Современная дидактика: учебник для вузов.— СПб., 2001.
71. Чернега Н. Особистісно-орієнтоване навчання: сучасні підходи // Рідна школа. – 2001. – №9.
72. Якиманская И.С. Личностно-ориентированное обучение в современной школе. – М., 1996.
73. Яковлев О.О. Педагогическая практика // Высшее образование в России. – 1999. – №4. – С.54-57.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
I. Завдання педагогічної практики	4
II. Вимоги до організації і проведення студентами педагогічної практики	5
III. Структура і зміст педагогічної практики на передвипускному і випускному курсах	6
IV. Види діяльності практиканта протягом першого тижня практики	7
V. Зміст самостійної педагогічної діяльності студентів у ході педпрактики	8
VI. Орієнтовні форми виховної роботи	11
VII. Документація про проходження студентами педагогічної практики	18
VIII. Критерії оцінки педагогічної діяльності студентів за період практики	19
IX. Підсумкова оцінка за педагогічну практику	21
X. Вимоги до складання характеристики студента-практиканта	21
XI. Права і обов'язки керівників практики	22
XII. Схема звіту групового керівника про проведення педагогічної практики	24
XIII. Орієнтовна схема звіту практиканта	26
Додатки	28
Додаток №1. Індивідуальний план навчально-виховної роботи студента-практиканта	28
Додаток №2. Схема конспекту позакласного заняття (заходу)	29
Додаток №3. Орієнтовний план вивчення уроку	30
Додаток №4. Психолого-педагогічний аналіз уроку	33
Додаток №5. Схема психолого-педагогічного аналізу виховного заходу	35
Додаток №6. Орієнтовна схема аналізу виховного заняття (заходу)	37
Додаток №7. Схема аналізу педагогічної ситуації	38
Додаток №8. Вивчення учня та складання психолого-педагогічної характеристики	39
Додаток №9. Орієнтовна програма вивчення особистості учня. Схема для складання психолого-педагогічної характеристики учня	41
Додаток №10. Орієнтовна програма вивчення учнівського колективу	43
Додаток №11. Робота класного керівника	44
Додаток №12. Показники рівня вихованості учнів (орієнтовні)	50
Додаток №13. Орієнтовні теми творчих залікових робіт	51
Додаток №14. Бесіда з класним керівником, під керівництвом якого студент проходив педагогічну практику	52
Додаток №15. Щоденник студента-практиканта	53
Додаток №16 Таблиця. Журнал спостережень	54
Додаток №17 Орієнтовні запитання для захисту студентом педагогічної практики	55
Рекомендована література	56